

Forfatter: Fibiger, Mathilde

Titel: Udrag fra Clara Raphael

Citation: Fibiger, Mathilde: "Clara Raphael", i Fibiger, Mathilde: *Clara Raphael*, udg. af Lise Busk-Jensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 256.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-fibiger01-shoot-idm140403938743072/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Clara Raphael

Raphael. Også Heiberg identificerede Clara med Mathilde i den brevveksling med Fibiger, der gik forud for udgivelsen, men forholdet er ikke så enkelt.

Ilia hævdede tidligt, at Mathilde slet ikke var som Clara. I et brev til Heiberg af 2. februar 1851 om hans forhold til søsteren skriver hun: »Jeg har altid været bange, at nogen skulde skatte mig for høit, thi tidlig eller sildigt maatte de dog komme efter det, og hvordan skulde jeg da erstatte dem deres Tab? Den samme Følelse havde jeg nu paa Mathildes Vegne, thi skjønt hun har store Evner og fortræffelige Egenskaber, følte jeg nok, at hun netop ikke var saaledes som De troede: hun er ikke Clara« (M. Borup (udg.): *Breve og Aktstykker vedrørende Johan Ludvig Heiberg* 1949, III, s. 294). Om Heibergs bemærkning i forordet til *Clara Raphael*, at Clara er »som en Passionsblomst, der er plantet i en Kaalhave«, skriver Mathilde selv langt senere, at den »fortrinsvis kunne passe paa Ilia« (Marg. Fibiger 1891, s. 215).

Hele familien og Mathilde med beundrede Ilia, der alene ved sin alder var så meget forud for lillesøsteren. Det forord, Mathilde skrev til Ilias efterladte *Digtninger*, er ukritisk tilbedende og aldeles selvudlættende. Hun slører således det urimelige i Ilias 15 år lange udsigtsløse forelskelse i Marstrand ved at antyde, at hans død i krigens forhindrede forbindelsen. Ilia var selv overbevist om sin hovedrolle i flokken af søstre. Som det fremgår af den citerede passage fra brevet til Heiberg var hun betydeligt patroniserende over for Mathilde. Samtidig havde hun ikke meget til overs for Mathildes emancipationsideer; hun følte sig langt fra loyalitetsforpligtet over for det, man synes kunne have været et fælles kvindeprojekt. Ved udgivelsen af Mathildes andet indlæg i *Clara Raphael*-fejden, *Et Besøg* (1851), skrev hun: »Mathilde bekymrer mig; hendes sidste Bog har mishaget mig inderligt« (Marg. Fibiger 1891, s. 110). Året efter henvendte hun sig pr. brev til Marie Grundtvig, på hvis ejendom Mathilde den sommer opholdt sig, for at bede hende med håndens eller autoritetens magt at forhindre Mathilde i at tale offentlig.

Mathildes beundring for Ilia og hendes egen stilling i familien som den lille gør det nærliggende at forbinde hendes dristighed som skribent med, at hun så at sige skrev 'under dække' af søsteren. I så fald er den selvsikre og oprørske Clara ikke et selvportræt, men

et billede af den beundrede storesøster; ikke nederlagets Ila, men den Ila hun i Mathildes øjne burde og kunne have været, hvis ikke forholdene havde lagt hindringer i vejen, og den Ila som Mathilde selv ønskede at ligne, den unge Ila for kærligheden til Marstrand havde vist sig at være fatal og før familiens fallit. Den ældre, resignerede og livskloge Ila, som Mathilde så søsteren, når hun ikke var alt for mennesk eller depressiv, er repræsenteret i bogens mest idealiserede kvindefigur, fik. Carlsen, som Mathilde endda fandt var et svagt billede af søsteren. Til Anna skriver hun i november 1850: »ligner hun [Frøken Carlsen] Nogen, saa er det da Ila, men (...) blidere, mindre udmærket begavet og mindre vittig end Ila» (Marg. Fibiger 1891, s. 56).

Over- og underordningsforholdet mellem de to søstre, som baserede sig på alderens forrang og de øvrige familiemedlemmers præferencer, svarede imidlertid, netop hvad deres litterære produktion angår, ikke til virkeligheden. Ila har skrevet interessante tekster, især eventyrene, romanen *Magdalene* (1862) og lystspillet *Mød-sætninger* (1862), men Mathilde er en betydeligere forfatter. Alligevel fik Ila mere støtte fra Mathilde til sit forfatterskab end omvendt. Således henvendte Mathilde sig i 1859 diskret til H.C. Andersen, som hun kendte, for at bede ham hjælpe Ilias bøger på vej: »det ligger mig ganske anderledes paa Hjerte, end nogensinde noget af mit Eget har gjort, fordi jeg sætter hendes Begavelse høit over min egen» (Bille og Bøgh: *Breve til Hans Christian Andersen* 1877, s. 131). Andersen skaffede herefter en af Ilias fortællinger, »Frøkongens Brud«, optagelse i samtidens mest ansete magasin, *Illustreret Tidende*, formentlig alene for Mathildes skyld, for han så ikke med blide øjne på Ilias forfatterskab. Af Ilias takkebrev fremgår det, at hun ikke kendte eller ikke anerkendte søsterens hjælp.

Men hvis Ila ikke var en stor forfatter, så var hun ubetvivleligt en storslået karakter. Hun påtog sig i koleraåret 1853 frivillig sygepleje på Almindeligt Hospital, og de sidste syv år af sit liv tilbragte hun i en af lægeforeningens boliger som plejemor for seks børn, som af deres mødre var overgivet til fødselsstiftelsen. Dette var i samtidens øjne også kvindeemancipation, men i en mere praktisk retning end Mathildes. Mathilde forsøgte på en måde at skabe en filosofisk ramme omkring Ilias personlighed, den personlighed der